

Helligjørelse - kristendommens svar på selvrealisering?

Kunne man tænke sig, at der bag tidens trang til selvrealisering ligger en længsel efter at finde – og blive – den man virkelig er som skabt af Gud? Og er helligjørelse et svar på denne længsel?

Den norske teolog Joachim Grün, som er uddannet i ignatiansk spiritualitet og leder af Solåsen Pilgrimsgård i Norge, skrev i bladet *Over Alt* (nr.1, 13. årg. 2001) en artikel med titlen "Helligjørelse – vår dybeste længsel". Nedenstående er udvalgte og let redigerede uddrag fra denne artikel.

Ved Lene Skovmark, præst

At blive menneske fuldt ud

Helligjørelse handler om menneskets dybeste længsel efter at blive hel, helbredt og helstøbt. Helligjørelse beskriver vejen tilbage til vores rette hjem, vejen mod at blive menneske fuldt ud. Ligesom en fisk i vandet er i sit rette element, sådan er vi fuldt ud mennesker, når vi lever og bevæger os og handler i Gud. Helligjørelsen handler ikke om at polere sin ydre maske og have en farisæisk og uægte fromhed. Helligjørelsen er længselen efter det ægte, længselen efter at blive det, Gud har bestemt os til, nemlig at blive Kristus lig. Helligjørelse rummer håb om forvandling, først og fremmest af vort hjerte, og så af hele menneskeheden. Den giver håb om, at frelsen begynder at skabe nyt liv her og nu.

Kirken og den åndelige længsel

Det er nødvendigt at genopdage helligjørelsen, for ved sin tavshed om dette tema er kirken medansvarlig for nyreligiøsitetens opståen. Hvis vi ikke genvinder den gamle kirkelige selvforståelse, som beskriver helligjørelse som kirkens og menighedens mål, vil kirken miste sin åndelige relevans. Da vil kirken fastholde mennesker i en åndelig umodenhed, som med lovord positivt omtales som barnetro. Det er det, som i Hebræerbrevet kritiseres som "mælketro"¹, og som står i vejen for vækst og håb om modning. Helligjørelse er teologiens omega og det endelige mål for kirkens liv og virke.

Bibelen om helligjørelse

Ifølge Bibelen er helligjørelsen Guds vilje for den troende². "Ligesom han, der har kaldet jer, er hellig, skal også I være hellige"³. Hvis vi mennesker skal komme ind i det fuldkomne fællesskab med Gud, må vi vokse til lighed med Kristus. Johannes siger i sit brev: "Vi ved, at når han åbenbares, skal vi blive ligesom han, for vi skal se ham, som han er." Og: "Enhver, som har dette håb til ham, renser sig selv, ligesom han er ren"⁴. I den græske tekst kan "rense sig" også oversættes med "helliggøre sig".

Bibelen beskriver helligjørelse som en spændingsfyldt proces. På den ene side er det Guds værk.⁵ På den anden side, og som en konsekvens af det, Gud gør med os, skal vi rense os selv, ja, stræbe efter hellighed.⁶

Luther og helligjørelse

For Luther selv hang retfærdiggørelse og helligjørelse tæt sammen, uden at sammenblandes, og uden at adskilles. Derimod var lutherske teologer forsigtige med at beskrive, hvad frelsen virkede i menneskets hjerte, for man var bange for, at det igen skulle føre til en lovisk gerningskristendom.

Når Luther beskriver de gode gerninger, som fører til helliggørelse, nævner han tre aspekter: Kærlighed til vores næste, kampen mod kødet og det onde begær, og et liv i ydmyghed og gudsfrygt. De to sidste måder at leve på kan kun virkeliggøres gennem et dybere bønsliv. Det er her, den lutherske kirke har ringe indsigt i sjælens indre processer, og kun lidt at bidrage med i den åndelige kamp, som så skal føre til kærlighed til vor næste. Det er derfor, at pietistisk helliggørelsesforkyndelse med vægtlægning på tjenesten ofte har ført til den selvudslettende, grå tjeneste, som ofte overskygges af et dårligt selvbillede, og ikke vokser ud af kærlighed og en erfaret forvandling til det billede, Kristus er for os.

Moral eller helliggørelse?

I løbet af kirkens historie ser vi ofte, hvordan bibelske spændinger mellem moral og helliggørelse bliver opløst ved, at et kirkesamfund kun fremhæver ét aspekt af sandheden og glemmer eller fortrænger den tilsyneladende modsætning. I dag er spændingen måske størst mellem den såkaldte herlighedsteologi, der hævder, at de troende kan blive syndfri, og en luthersk elendighedsteologi, der beskriver den troende som en tilgivet, men uforbederlig synder.

Et af kristentroens største dilemmaer er en moraliserende forkyndelse, som i mange sammenhænge har erstattet den sunde vejledning i helliggørelse. Dette er ikke mindst en konsekvens af det sidste århundredes "etiske teologi", som den liberale teologi lancerede. Moral og etik er vigtig, men helliggørelse griber dybere og er samtidig en forudsætning for den kristne moral og det, Jesus forventer af sine disciple som en "bedre retfærdighed".

Jesus forventer, at disciplenes retfærdighed "langt overgår de skriftkloges og farisæernes". Han beskriver denne nye retfærdighed i bjergprædikenen og siger, at hans disciple uden den retfærdighed aldrig kommer ind i Himmeriget⁷. Denne "bedre retfærdighed" er kun mulig ved at "rense bægerne indvendigt", hvilket betyder at rense hjertet. Jesus forventer altså fra den troende en helt anden standard. Dette er kun muligt gennem helliggørelsen, som tager udgangspunkt i hjertet, og som sprænger alt, hvad mennesker selv kan præstere.

Luthersk bolværk mod helliggørelse

Det er nødvendigt at kritisere, hvad man kan kalde det lutherske bolværk mod helliggørelse. Der er især tre tendenser.

Retfærdighed og helliggørelse skilles ad

Efter Luther bliver retfærdiggørelsen mere og mere forstået som et juridisk begreb, som har med dommen at gøre. Frelsen bliver opfattet som noget, der sker i himlen, og bliver indsnævret til at handle om tilgivelse af synder. Og ikke længere som både fremtidig og nuværende, en nyskabende forvandling, som begynder her og nu og fuldendes på dommens dag.

Det pessimistiske lutherske menneskesyn

Denne ensidige juridiske og himmelske frelsesforståelse går i spænd med det, der ofte kaldes det sorte lutherske menneskesyn. Mennesket opfattes som syndigt og forbliver synder. Bibelens beskrivelse af det nye liv, der forvandler den troende, bliver nedtonet, og helliggørelse beskrives ikke længere som vækst. Lutherdommens tale om den troende som retfærdig og synder på én gang (simul justus et peccator) fortolkes ofte sådan, at vi retfærdiggøres ved tro på Kristus, mens vi her på jorden er uforbederlige syndere.

Manglende tro på en "bedre retfærdighed"

Dette ubibelske menneskesyn fører ofte med sig en vægring ved at tale om en kristen etik. Når frelse ikke forvandler mennesket, og mennesket statisk forbliver en synder, kan man naturligvis ikke forvente nogen genuin kristen etik. Derfor har luthersk teologi ofte en tendens til at beskrive en almen menneskelig etik, som man kan forvente, at enhver person, uafhængig af troen, kan forstå og forpligte sig på. Dette må nødvendigvis føre til moralisme.

For at komme ud af vores lutherske dilemma, må vi tilbage til en teologi og spiritualitet, som udholder Bibelens spænding mellem retfærdiggørelse og helliggørelse. Og tilbage til Luthers egen forståelse.

---

¹ Hebr. 5,12 f.

² 1. Thes. 4,3

³ 1. Peter 1,15-16

⁴ 1. Joh. 3, 2-3

⁵ Joh. 17,17

⁶ 2. Kor. 7,1 Hebr. 12,14

⁷ Matt. 5,20